CULTURA POPORULUI

«Regenerarea politică presupune regenerarea morală a individului și a națiunii. Nu există regenerare națională fără cea morală.
FICHTE.

PREȚUL ABONAMENTELOR PE AN:
Pentru învățători, preoți, studenți și săteni 200 Lei
« autoritățile sătești . . . 300 «
« instituții particulare și de stat. . 400 «
Iar dela 500 de lei în sus, pentru sprijinitorii acestei foi.

„LUMINEAZA-TE ȘI VEI FI: VOIEȘTE ȘI VEI PUTEA"
C. A. ROSETTI.

Director: Generalul NICOLAE PETALA | REDACȚIA, STR. REGALA Nr. 16. | BUCUREȘTI, 8 SEPTEMVRIE 1929 | ADMINISTRAȚIA STR. REGALA Nr. 16 | ANUL IX, Nr. 290 Apare în fiecare Duminică

Plugărie cu condeiul

Voim să scriem despre cuvintele pe care d. *I. Mihalache*, ministrul plugăriei românești, le-a îndreptat către plugari, pentruca să facă semănături mai îngrijite și care să rodească mai mult, în țara noastră greu sărăcită.

Am citit și noi scrisorile (până acum 2) deși nu avem să facem plugărie și, cu toate că nu sunt îndreptate către noi. Dar le am citit din datoria de a cunoaște ce se lucrează la noi, pentru a ne da seamă despre mersul treburilor din țara noastră și a ne putea rosti asupra lor. Deci am citit scrisorile și le-am citit cu multă luare-aminte, urmărind și cuprinsul și limba în care au fost scrise, fiindcă părerea noastră este că multe rânduri trimese sătenilor nu sunt înțelese din pricină că sunt scrise, într'o limbă care nu e a țăranilor.

Din acest din urmă punct de vedere, trebuie să aducem toate laudele d-lui Ministru Mihalache. Afară de mici scăpări pe ici colo (cum este cuvântul «a selecționa», care trebuie înlocuit cu «a alege», „a cerne"), limba este foarte bună și merge drept la înțelegerea țăranului.

Dar și din al doilea punct de vedere, adică al cuprinsului, nu putem privi decât cu toată prețuirea, atât sfaturile care au fost date, sfaturi din care omul învață ceva, cât și gândul din care au pornit. In adevăr, d. Ministru este plin de dorul de a aduce o îndreptare într'o stare șubrezită rău, care e slaba rodire a ogoarelor, stare care se poate îndrepta, dacă se vor urma sfaturile date.

Dar dacă până aici suntem în totul bucuroși de cele făptuite, trebuie să pășim ceva mai departe, pentru a ne întreba dacă măsura luată poate și izbuti. Căci dacă știm stările dela noi și cum în multe împrejurări s'au luat măsuri la fel care n'au izbutit, este locul de a ne întreba: Oare vom putea îndrepta reaua lucrare a ogoarelor noastre prin condei?

Noi ne aducem aminte de scrisorile răposatului Iancu Kalenderu către țăranii de pe domeniile Coroanei. Ziarele îl luau în râs pe atunci scriind că îndoapă pe țărani cu circulări. Și, se înțelege, dacă omul se simte cu datoria împlinită numai fiindcă a mai trimes o poruncă sau sfătuire nouă, de fapt se amăgește. Stări ca acestea nu se îndreaptă decât pășind pe ogor și de îndelungă vreme și cercetând și urmărind de aproape lucrurile. Numai cu gândul trimes tipărit nu se poate îndrepta nimic în astfel de treburi.

D. Ministru Mihalache nu poate fi luat în râs ca răposatul Iancu Kalenderu. Poate că scrisorile sale sunt numai un amănunt între alte măsuri luate în această privință. Suntem chiar încredințați că așa trebuie să fie. Prin Ministeriul său, trebuie să fi luat toate măsurile pe care le are la îndemână pentru a aduce o îndreptare în lipsurile plugăriei noastre.

Dar oricum, nu se poate tăgădui că scrisorile sunt numai o faptă teoretică prin care nu se poate ajunge la nimic, dacă nu sunt alte puteri prin care ele să ajungă la mintea țăranului și mai cu seamă a-l hotărâ la treabă.

Dacă e vorba să te lași în nădejdea scrisului, trebuie spus ceiace se știe: că nu citește orășanul, dar încă țăranul? Și socotind că citește, are să privească el cu inimă plecată și binevoitoare sfaturi în care el va crede că știe mai bine ca alții? E mult de când d. *Radulescu Motru* scria în cartea sa *Știință și Energie* că țăranul nostru privește cu zâmbet sfaturile care i vin dela oraș privitoare la lucrul ogoarelor lui.

Dar chiar dacă sfaturile acestea vor fi primite cu mai multă bunăvoință, fiindcă vin nu dela un surtucar de orășan, ci dela un ministru al țăranilor, totuși, cum ai să birui prin s c r i s mișcarea greoaie a săteanului spre o schimbare dela ce a apucat?

De aceia noi nu credem că astfel de scrisori pot avea vreo resfrângere asupra lucrului dela țară, ci vor rămânea cel mult vrednice documente literare, care vor mărturisi despre inima unui ministru, despre dorul său de îndreptare. Dar că din acestea a venit însăși îndreptarea, greu se va putea spune.

Când vezi ce greu se urnește lumea dela ce a apucat și mai cu seamă lumea dela țară, cum să crezi că două scrisori au să îndrepte ceva? Da, se urnește lumea ușor la cele rele, dar la cele bune mai greu.

Noi privim câte mișcări se fac la noi pentru cutare lucru și așa de puține urmări au, încât peste un an trebuie să-ți silești mintea să afli a fost sau nu lucrul acela? Când citești un ziar vechi și te uiți ce a fost cu un an înainte, te minunezi câte lucruri au trecut pe dinaintea ochilor noștri și n'au lăsat nici o urmă.

Doar cu chestiunea aceasta a plugăriei nu e întâia oară când astfel de lucruri sunt puse înaintea obștii. In Martie anul trecut, a fost în București un mare congres al plugăriei, cu fruntași politici care au luat parte la el, cu vorbe mari de «ofensiva producției». Vă rog, vă mai aduceți aminte că a mai fost un astfel de congres? A urmat ceva dela el?

Nu se mai simte nimic. Ne îmbătăm de o mișcare de o clipă și gata. Pe urmă își ia drumul înainte tot viața care a fost.

Ce e de făcut?

Este de făcut că aceste lucruri, cum sunt scrisorile, nu sunt rele, dar sunt sterpe, dacă ne oprim la ele. Alăturea de mișcarea în mare, prin care vorbim către toată țara, trebuie să fie lucrarea în amănunt, prin multe organe ale noastre. Numai acestea pot da rodnicie vorbelor frumoase scrise. De aceia noi vom spune aici o vorbă care se înțelege că nu e nouă, dar e bine să fie spusă: La țară trebuie să avem în preoți și învățători, adică în cărturorii satelor, pe acei care tâlcuiesc gândurile frumoase dela oraș. Scrisoarea singură e rece, e fără putere, nu urnește nicio voință la treabă. Dar ea își capătă înțeles și putere, dacă intră pe mâna unui om care o tâlcuiește cu grai viu înaintea sătenilor, ca unul din ai lor și mai cu seamă dacă preotul și învățătorul sunt și ei plugari, care să facă prin ei înșiși ceiace țăranii trebuie să vadă prin însiși ochii lor.

De aici curge pentru noi o mare datorie: Să îngrijim de acești preoți și învățători: să le facem un trai cu putință, pentruca ei să fie organele care să urnească pe țărani spre î n o i r e. Un preot și un învățător prea necăjiți, care trebuie să muncească din greu pentru familia lor, nu pot da multă vreme pentru sufletul sătenilor. De aceia fapta d-lui Ministru Mihalache ne duce spre organele care o pot face rodnică. Trebuie să ușurăm viața celor doi cărturari ai satelor, pentrucă ei pot tâlcui și da viață faptelor ca cele pomenite.

Arhim. SCRIBAN

Cugetări

Aici la noi, în orașul nostru, se zicea, că este: «pita și cuțitul». Acum însă, e: pita și — ispita».

Ne naștem mai toți, cu porniri de a înșela și de a ne înșela; căci atunci când nu putem înșela pe alții, — nu ne putem înșela pe noi înșine.

CRIDIM

Din munții noștri

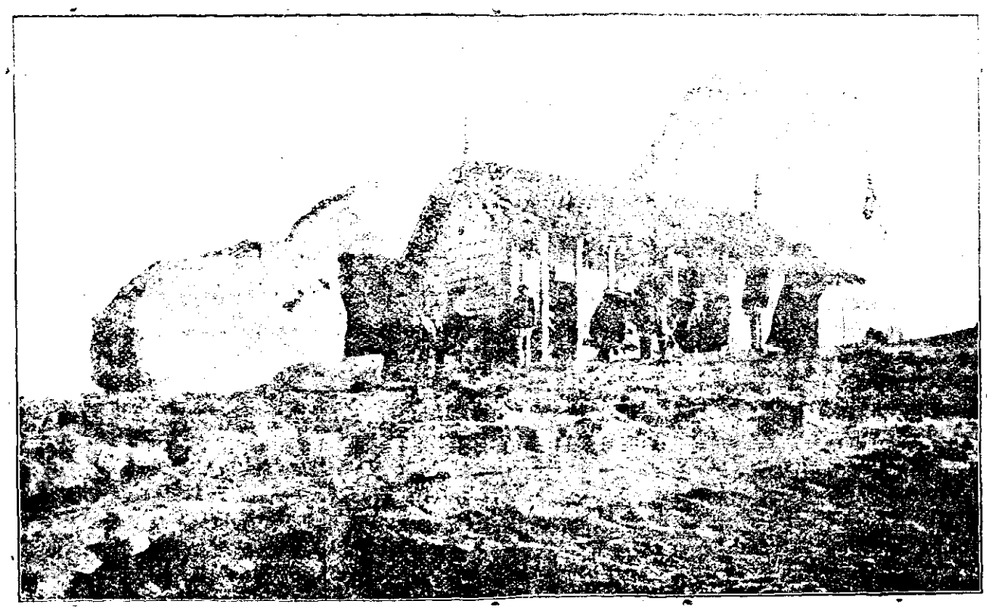

Casă de adăpost pe muntele „Omul"

Deschiderea Școalelor

Pentru anul acesta, trebue să recunoaștem, se pune însfârșit în înfăptuire ceiace de ani de zile se plănuește a se face.

In noul an școlar, în pragul căruia sântem, avem noile legi școlare, cu noi programe de muncă, care au de scop în special, a da o mai mare importanță educației morale tineretului nostru școlăresc.

Modificările aduse în învățământ încă nu înspăimântă pe nimeni, dar sînt altele, care fac pe părinți să stea la îndoială, dacă să mai dea copilul la învățătură sau nu. In aceste timpuri, când banul se câștigă așa de greu, vin o mulțime de cerințe pe capul părinților și mai ales în pragul unui nou an școlar.

In primul rând, f i e c a r e caută ca copilul său să aibă o haină mai curățică, apoi vine grija cărților, care anul acesta, după noul program s'au schimbat complet, având niște prețuri f o a r t e mari. Ceiace însă e mai greu pentru bieții părinți, este taxa școlară, care odată cu mărirea prețului la cărți, s'au mărit și ele.

Iată deci, griji mari pentru părinți și în special pentru cei neavuți. Este un rău din cele mai mari, ca în astfel de împrejurări, părinții să rămână cu copiii ne dați la școală; dar socotesc iarăși un rău ca părinții să se împrumute în astfel de împrejurări, din cauză că e cu neputință. Deci se cer foarte mari sacrificii pentru întreținerea unui copil în școală.

Era nevoe ca să se aibă în vedere toate aceste greutăți, ce sînt în special anul acesta, ca toate aceste cheltueli să le poată suporta mai cu ușurință fiecare părinte.

Dar, oricum noul an școlar e pe cale de a începe, cînd se cere tuturor puteri nouă de muncă. In primul rând, profesorii să se ocupe cu tot dinadinsul de elevi și în al doilea rând, părinții să nu lase educația elevului întru totul pe seama școalei.

Mulți cred, că cerința de căpetenie a unui părinte este a-și înscrie copilul la școală și după aceasta să nu se mai ocupe de loc de copilul său; chiar mulți fac așa și nu mai trec pe la școală, decât la sfârșitul anului, când trebue să ia rezultatul copilului. Acesta e un foarte mare rău. Chiar dacă copilul este la o școală din cele mai bune, nu trebue să fie lăsat de părinți nici un moment, de sub educația lor. Trebue să fie strînsă legătură între profesori și părinții copiilor, căci numai astfel va fi progres adevărat în ceiace privește educația tineretului nostru.

Deci, odată cu deschiderea noului an școlar, trebuie ca gândurile tuturor părinților, să fie îndreptate numai la felul de educație ce trebue dată copiilor, spre buna întocmire a societății.

Diac. V. FUSSU

OLTENIA

Oltenia e patria, din patria întreagă,
A sângelui aprins;
E nestemata cea mai dragă
Din al hotarelor cuprins!...

Oltenia e soare
De curăția cea mai albă;
E o ninsoare
De floare dalbă...

Oltenia e numai vis —
Și, poate, cel mai feciorelnic!
E un avânt
De vitejie sufletească!
E cer deschis
De dragoste mucenicească!...

Oltenia e un pământ
Prielnic
De jertfe fără număr:
E cel mai sfânt jertfelnic —
Și cel mai falnic umăr!..

CRIDIM

Unde cărțile se citesc

Zilele acestea, am cumpărat dela anticar minunatul roman *Hypatia*, măiastra povestire a lui *Charles Kingsley* despre luptele creștinismului cu păgânismul în veacul 5 după Hristos. Din câte romane am citit, niciunul nu mi a lăsat o întipărire mai adâncă, atât prin puterea cuprinsului, cât și prin meșteșugul scriitorului.

Deși e mult de când l am citit, l am cumpărat din nou, fiind o frumoasă tipăritură. Dar cercetând cartea cu amănunțime, am făcut altă descoperire, care m'a uimit și vreau s'o împărtășesc și cititorilor noștri. Este vorba de setea cu care a fost citită această carte în țara ei, Anglia. E o dovadă de prețuire pentru carte, dar și despre starea înaintată a oamenilor de acolo. Se face dovada că oamenii citesc. Și acum să stăm să vedem cum s'a citit această carte.

După ce ea se tipărise mai nainte, în anul 1863 a fost luată de pe seama ei de casa de tipărire *Macmillan et Co.* din Londra. Deci a fost tipărită de această casă mai întâi în 1863, apoi în 1869.

A așteptat cam mult 5 ani, ca să ajungă la a două tipărire. Dar să vedeți de aici înainte.

S'a tipărit din nou în 1872, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 1880, 82, 83, 84, 86, 87, de două ori în 1888, de două ori în 1889, apoi 1890, 91, 93, 94, 96, 99, 1902, 1906, 1913, (aici vin anii războiului, când nu s'a tipărit), 1920. Cartea mea din 1920, așa că nu știm ce se va mai fi tipărit de atunci încoace, dar fără îndoială că trebuie să fi mers înainte așa.

Deosebit însă de aceste tipăriri, romanul s'a tipărit și în alte edițiuni. Astfel s'a tipărit în 2 volume în 1881 și apoi din nou în 1890 și și 1893. S'a mai tipărit și in altă edițiune ieftenă, de 65 de bani (banii de înaintea războiului) pe 2 ori într'o singură lună: Noembrie 188 și în 1890.

Iată țară în care se citește, dacă a fost nevoie ca această carte să se tot dea în atâtea tipăriri!

N. SILUREANU,
Profesor universitar

EFIGII

NAE IONESCU

E mare controversă în arta ziaristică, dacă succesul unui ziar îl fac reporterii sau redactorii-articlieri. Unii, veșnic în goană, adăpând publicul setos de senzațional,—ceilalți mulțumindu-se dintr'un fotoliu confortabil, să pornească de la un fapt neînsemnat și să brodeze un întreg articol.

Cine crede că meseria de gazetar se reduce la două picioare capabile să nu obosească un creer fertil în imaginație ca nămolul cenușiu al Nilului, și două urechi cari sunt în stare să prindă chiar și undele de radio; greșește.

Eu cred că succesul unui ziar rezultă din îmbinarea fericită a unor redactori bine pregătiți și a unor reporteri cari își fac în mod conștiincios meseria.

Și mă gândesc cu câtă mirare și nebănuită surprindere privea nu numai publicul cititor, dar chiar și cercurile ziaristice apariția ziarului «Cuvântul».

Hotărât lucru. «Cuvântul» a încetățenit la noi articolul gazetăresc. O pagină întreagă numai cu articole. Era ceva îndrăzneț, dacă nu chiar uimitor. Unde să mai pui știri importante ca «Răpirea lui Terente», Triplul omor al lui Cocoș» și altele? dacă nu chiar pe prima pagină. Lucru isbitor publicului. Faptul pentru care el de multe ori cumpără un ziar.

Și totuși încercarea a reușit.

Un cultivator al acestui gen este Nae Ionescu, actualul director al ziarului «Cuvântul».

Zilele trecute îmi plimbam trupul obosit de munca istovitoare a unui an întreg, într'un tren pe valea Someșului. Din vorbă în vorbă, un ins mai guraliv a intrat în vorbă și-mi cerea păreri — aflase că sunt ziarist—despre ziare și ziariști. Veni vorba de «Cuvântul». I-am trecut pe toți în șir cu adjectivele corespunzătoare. Iată deci și rândul lui Nae Ionescu. Aci nu mai mi s'a cerut părerea. Mi-a declarat că:

— «Uite un om care scrie articole trăite. Rând cu rând captivează. Și este cu totul în vederile noastre».

Toți ceilalți trei cetățeni cari erau cu noi în compartiment îi dete imediat dreptate. Ce vrei mai mare satisfacție pentru un gazetar, representant al opiniei publice nedecretat, decât să audă că fără ca acesta să-l fi ales ca representant, îl încurajează și-i dă dreptate în tot ce susține.

O presă cinstită și demnă exponentă a opiniei publice își are rostul numai atunci când își exercită acest rol în conștiință veridică.

Nae Ionescu. știe să emoționeze printr'un vocabular bogat. Uimește prin dreptatea cu care și-a ales subiectul. Dă satisfacție binemeritată tuturor acelor cari au aceleași convingeri ca și el. Subjugă pe toți cari îl citesc printr'o argumentație unică. E un pamfletar în cea mai largă accepțiune a cuvântului. Fără a se da la trivialități, aleargă cu inteligența și jonglează cu cultura celei mai delicate chestii. De aceia are și mulți admiratori.

Veșnic tânăr, veșnic revoluționar, totdeauna la postul său în arena de luptă publicistică, el nu distruge, el se mulțumește. spre onoarea lui și toți ar putea să ia exemplu să clădească pe ruine netrebnice de a mai exista.

Deși încă debutant — are numai câțiva ani de gazetărie— totuși a reușit într'un scurt timp să se așeze în rândurile prime ale falangei valoroșilor ziariști români. A adus un văl primenitor, un suflu, un imbold nou.

E conferențiar universitar. In această ramură a reușit să se facă cunoscut prin valoroase lucrări publicate și mai ales prin cursul pe care știe să și-l anime cu un dar deosebit.

Orator de prima mână încălzește sala cu un neobișnuit nerv și debit verbal.

In două cuvinte s'ar putea caracteriza activitatea și omul Nae Ionescu: «enciclopedie ambulantă». Oriunde e pus, vădește aceleași calități valoroase cu care a fost dăruit din plin de către Creator.

Atitudini hotărâte și curagioase, putere de muncă, voință de a lupta și bucuria de a învinge, sunt calități cu cari numai Nae Ionescu a putut pătrunde la locul de cinste pe care-l ocupă.

Radu Mislea

Insemnări săptămânale

Problema Locuințelor

De la război încoace, se observă un progres în ceiace privește construcția locuințelor, dar a o serie de clădiri mici, așa că starea chiriașilor nu s'a îmbunătățit de loc, căci lipsa locuințelor de închiriat tot se simte. Problema acestor case, cu toate că se clădesc atâtea, tot nerezolvată a rămas.

După o statistică a ministerului de justiție, s'a constatat că în cele 18 orașe municipii din țară, s'au construit după război în anii 1919 pînă în 1928, 44.625 de clădiri, cu un număr de 65.142 de apartamente.

Din acest număr de clădiri, în **București** *s'au construit cele mai multe; apoi în* **Constanța, Galați, Iași, Cluj, Cernăuți, Sibiu** *și* **Ploești**.

Clădiri prin urmare sânt, însă nu avem pe acelea de care avem nevoe, adică locuințe potrivite, a căror chirii să fie corespunzătoare veniturilor mici ale slujbașilor.

Apoi ce este rău în aceste clădiri, că cele mai multe dintre acestea se compun dintr'un singur apartament.

Era nevoe ca aceste clădiri să fie făcute cu multe apartamente, dar vedem că au fost clădite 75 la sută din totalul acesta, cu un singur apartament, numai pentru locuința proprietarului. Aceasta din cauza lipsei de bani, a dobînzilor prea mari, care împiedică înmulțirea construcțiilor cu bani de împrumut.

Numărul clădirilor de mai sus în acești 9 ani, au costat nu mai puțin de 55 miliarde lei.

Dacă totuși lipsa de locuințe se resimte atîta, apoi aceasta se datorește creșterii prea mare a populației și alt motiv ar fi, multe clădiri ajunse în ruină și dărîmate.

Ceiace mai contribue la lipsa de locuințe cu multe apartamente, mai este și scumpetea mare a materialelor de lucru, a lucrătorilor și a dobânzilor prea mari.

Cînd acestea toate vor scădea, problema locuințelor și situația chiriașilsr se va îmbunătăți. Dar pînă atunci e mult. Dacă însă, anumite societăți, ar clădi locuințe și pentru acei, al căror venit este mic și ar putea plăti o chirie mai mică, iarăși situația se va îmbunătăți și criza caselor de locuit va fi rezolvată mai ușor.

D. F.

NAŞTEREA MAICII DOMNULUI

«Aceasta este ziua Domnului; bucurați-vă popoare, că iată cămara luminii și cartea cuvântului vieții din pântece a ieșit».

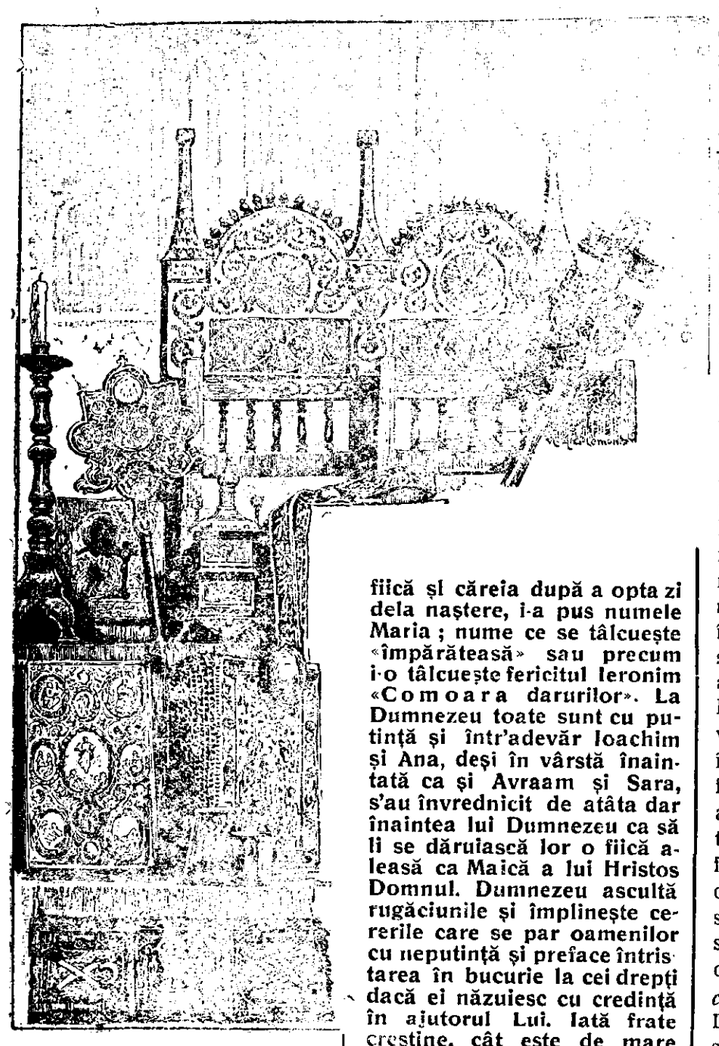

Frate Creștine,

Istoria noastră națională ne spune că în datina popoarelor se obișnuește să se serbeze ziua nașterii Domnilor și împăraților pământești pe care Dumnezeu i-a îndreptat să stăpânească și să slujească lor. In aceste sărbători de praznic, fiecare fiu al țării înaltă rugăciuni atotputernicului pentru sănătatea, pentru mulțămirea, pacea și sănătatea stăpânitorilor lor. Precum obișnuiesc popoarele cu prilejul serbării zilelor de naștere ale domnilor și împăraților, așa se cade să facem și noi creștinii în această zi de prăznuire împărătească, în care biserica ne chiamă să serbăm ziua cea purtătoare de lumină a Nașterii Maicii Domnului, Împărăteasa cerului și a pământului. In această sfântă zi de prăznuire și veselie să ne ridicăm mintea și să ne deschidem sufletele noastre gîndindu ne la Prea Sf. Fecioară Maria, cum s'a născut ea, cum a trăit pe acest pământ și să ne învățăm, cât de mare este puterea lui Dumnezeu și cu câtă milă s'a arătat El către oameni.

Frate creștine,

Maica Domnului s'a născut pe vremea unui împărat care se numea Irod cel Mare Iudumeul. In Ierusalim trăia pe atunci doi oameni evlavioși și cu frică de Dumnezeu care se numeau Ioachim și soția sa Ana. Amândoi erau de neam împărătesc căci Ioachim se trăgea din neamul lui David, iar Ana era fiica unui preot cu numele de Mathan, care era din familia preoțească a lui Levi.

Din unirea acestora s'a născut cea mai sfântă dintre toate fiicele neamului omenesc din care s'a născut mai târziu împăratul și Arhiereul cel veșnic, blândul Mântuitor Hristos Domnul. Ioachim și Ana ajunseseră la bătrânețe și cu toată bunătatea lor rămăseseră fără nici un copil. In vremea aceia, cei care nu aveau copii, erau disprețuiți și urâți de popor. Și nici la masă nu stăteau cu ei, iar la biserică stăteau în urmă.

Pentru Ioachim și Ana aceasta era mare ocară, însă ei nu-și pierdură nădejdea în Dumnezeu și începură prin post și rugăciune să se roage Domnului, până într'o zi când Ingerul Gavril s'a arătat lui Ioachim spunându-i: «Bucură-te Ioachime că Domnul a auzit glasul rugăciunei tale și soția ta va naște o fiică din care se va naște fiul lui Dumnezeu».

După trecerea rânduitei vremi, li s'a născut lor așa cum se nasc toți muritorii o fiică și căreia după a opta zi dela naștere, i-a pus numele Maria; nume ce se tâlcuește «împărătească» sau precum i-o tâlcuește fericitul Ieronim «Comoara darurilor». La Dumnezeu toate sunt cu putință și într'adevăr Ioachim și Ana, deși în vârstă înaintată ca și Avraam și Sara, s'au învrednicit de atâta dar înaintea lui Dumnezeu ca să li se dăruiască lor o fiică aleasă ca Maică a lui Hristos Domnul. Dumnezeu ascultă rugăciunile și împlinește cererile care se par oamenilor cu neputință și preface întristarea în bucurie la cei drepți dacă ei năzuiesc cu credință în ajutorul Lui. Iată frate creștine, cât este de mare împărătescul praznic al Nașterii Maicii Domnului, în care tot sufletul creștinesc să tresalte de bucurie, căci lumină și bucurie, a venit la toată lumea, iar întunerecul și întristarea s'au gonit, odată cu ivirea celei de a doua Evă a neamului omenesc. Dumnezeu încă dela început a făgăduit strămoșilor noștri, isgoniți din raiu, că din sămânța femeei se va naște «Acela», care va șterge păcatele și va readuce pe om la starea dintâi de fericire. Sf. Fecioara Maria ne-a învrednicit ca să ne înrudim cu Sfânta Treime care a dat pe fiica Tatălui, ca mamă Fiului și ca mireasă sfântului Duh.

Frate creștine,

Cercetând cartea vremii, vedem că acum două mii de ani lumea era cu totul alta, de cum este cea din vremea noastră. In vremea de atunci era de mare ocară familia care nu avea copii. Astăzi, nu numai clasa de sus a noastră aleargă după fel de fel de otrăvuri, ca să nu mai facă copii, dar acest blestem a luat proporții mari și în clasa de jos a poporului. Copiii care sunt darul lui Dumnezeu cel mai de preț pentru om, tocmai ei sunt înlăturați astăzi și lăsați fără o educație frumoasă, negândindu se părinții că ei sunt moștenitorii lor, care le vor face fală când vor fi mari. Sfinții părinți Ioachim și Ana cu post și rugăciune s'au rugat celui Atotputernic să le dea fiu ca să scape de ocara lumei, făgăduind că pruncul îl va închina bisericii și așa au făcut, că după trei ani au dus pe Sfânta Fecioară Maria de au închinat-o bisericii. Copiii noștri de astăzi nu văd biserica niciodată, ei nu se spovedesc, nu se împărtășesc, nu merg sărbătoarea la biserică, fiind lăsați să se instruiască în mijlocul străzii și a uliței. Nașterea Sf. Fecioare Maria să fie pildă tuturor, căci nașterea Ei a cărui prăznuire ,ne învață să ridicăm ochii cei rușinați de vederi urâte; să deschidem sufletele cele copleșite de păcate și cu nădejde să ne rugăm pentru mântuirea noastră, făcându-i închinăciuni de mărire ca împărătească a tuturor neamurilor. Sf. Părinți Ioachim și Ana să ne fie pildă în creșterea odrazlelor noastre, viitorii feciori de luptă ai țării și credinței — căci numai atunci am merita cu adevărat să ne numim creștini lăudând pe aceia care prin fecioria ei—și viața neprihănită a născut pe acela, care cu sângele Lui a șters păcatele noastre strămoșești. Amin.

Pr. DEM. I. ILIESCU

O mare pildă pentru drepturile limbii Românești

Din scrisul ziarelor, cititorii au putut lua cunoștință despre ducerea Principesei Elena la cursurile de vară dela Vălenii-de-Munte. Cititorii vor fi citit și cuvintele inimoase cu care a întimpinat-o d. N. Iorga. S'a scris și despre ele. Dacă ne apucăm să scriem și noi, o facem pentru altceva decât numai pentru a face ce au făcut alte ziere. Noi ne ațintim privirea spre cele dintâi cuvinte ale cuvântării care n'au fost cele la care te așteptai de «Alteță Regală», ci cele de «Măria-Ta». Spre atât plecăm ochii noștri și numai despre ele voim să scriem aici.

Știți că tot la Vălenii-deMunte a ținut o conferență d. *N. Bataria*, în care a spus despre limba românească, păreri cu care noi nu ne învoim și nu le primim. A spus anume că limba noastră se «deslavizează», adică își perde cuvintele ei de obârșie slavă, care sunt înlocuite prin altele care se trag din latinește. Lucrul nu este adevărat, ci adevărul este precum arătăm aiurea, în însuși acest număr, că, de, fapt, din limba noastră sunt date afară tot cuvinte latinești, pentru a fi înlocuite prin altele franțuzești. Cele slave nici vorbă că nu pleacă din limbă. Cum o să plece din limbă vorba *clește* sau *obicei*, care alcătuiesc la noi o întreagă familie cu vorbele *încleștat, obișnuit* și *obișnuință*? Deci înlocuirile de cuvinte care se petrec la noi nu sunt pe socoteala cuvintelor vechi slave, ci, de foarte multe ori, tot pe socoteala cuvintelor latinești, bine înțeles, dacă este adevărată vorba de înlocuire, fiindcă, de cele mai multe ori, înlocuirea aceasta o fac mai puțini oameni, nu marea mulțime a norodului.

Iată însă o înlocuire; vechilor domnitori ai țării noi le zicem *Măria Ta, Prea Inălțate Doamne*, cum se aude și acum în Biserică. Dar limba nouă a venit cu alte comedii. Regelui îi zice *Sire* (vorbă englezească) ori (mai rar *Maicstate*, vorbă latinească, dar luată de noi din întrebuințarea limbii franceze. Mă rog, nu era bine să-i zici Regelui «Măria Ta» sau «Prea Inălțate Doamne», iar unei Principese să-i zici «Domniță» (când nu e măritată), «Doamnă» (măritată)? Ce? acestea nu sunt cuvinte latinești? sunt slave?

Cu toate acestea vedeți că sunt alungate din limbă și înlocuite cu altele pe care le-am luat din franțuzește. Se înțelege, cine vrea să le întrebuințeze, că eu personal nu le întrebuințez. Am slujit în August 1915 un Tedeum la Batalionul 2 de Vânători «Regina Elisaveta» din București, în fața Regelui Ferdinand. In cuvântarea pe care am ținut-o și prin care m'am îndreptat mai întâi către Rege, i-am zis; «Prea Inălțate Doamne». Ar fi sunat atât de străin și nepotrivit ca, într'o cuvântare bisericească, să-i zic «Sire» sau «Maiestate».

Iată acum acelaș lucru cu d. N. Iorga: i-a zis Principesei Elena «Măria-Ta». Apoi aceasta e pilda, și e pildă bună și însemnată. I-a zis cu grai vechi românesc, nu cu maimuțăreala luată dela Franceji: «Alteță Regală»!

Mă rog? ce e ceia „Alteță"? Nu e nimic. Vorba aceasta nu e pe românește. In românește avem pe «altiță» și înseamnă altceva, dar „alteță" nu se află. E un împrumut fără nicio noimă.

Dacă i-am fi zis «Inălțime», cum i se zicea lui Cuza Vodă și cum i se zicea și Domnitorului Carol, până a nu fi rege, da, că e cuvânt românesc și se trage deadreptul din latinește, (ca cuvânt, nu în întrebuințarea aceasta). Dar cuvântul «Alteță» nu spune nimic. Nici nu trebuia primit în românește și, la urmei urmei, putem spune că nici nu face parte din limba noastră. Deci: afară cu el! cași cu multe altele.

Intrebuințând către Elena Doamna cuvântul de Măria-Ta, d. N. Iorga simte trebuința de a apăra acest cuvânt și zice:

«Să mi se dea voie a întrebuința acest termin, care se dădea de mai vechii noștri, înainte de o europenizare de papagali...» Auziți? noi am părăsit aceste întrebuințări, fiindcă ne-am europenizat ca papagalii. Inlocuirea cuvintelor în acest fel e treabă de papagali, nu de oameni cu minte. Și este cu atât mai adevărat că e așa, cu cât nici nu socotim ce facem. Dăm afară cuvinte neaoșe românești, de neam bun din tulpina veche a Romanilor, și punem în loc graiuri din saloane și de prin palate străine.

Noi nu ne potrivim acestora. Găsim că d. Iorga bine a făcut cum a făcut și trebuie să-i fim mulțămitori pentru pilda dată. Iar, pe de altă parte, va vedea și d. N. Bataria, că nu e adevărat ce a spus. **As.**

Răvașe Educative

Cu mâna pe clanță

Dragă Marioară,

Ce porniri nebune se mai răscolesc în mintea și sufletele voastre fetelor! Iată aici o duzină întreagă de scrisori, venite dela domnișoare din diferite ținuturi ale țării, scrisori prin cari toate îmi cer sfaturi ce să facă spre a ieși din casa părintească ș'a fi libere.., libere să câștige o existență — cât de slabă — chiar și atunci când la *vatra lor* trăesc în belșug, au familie și un rang social, care ar îngădui, cu mult mai bine, a rămâne acolo bune gospodine, decât s'ajungă expuse intemperiilor și tentațiunilor din birouri, bănci, societăți financiare, catedre etc.

Și tu ca și alte atâtea fete stai gata, stai

Cu mâna pe clanță.

Unde vrei să te duci?

Ca să te instruiască părinții tăi, cari stau destul de bine, n'au voit altceva decât a face din tine o fată cultă, sprijin al bătrânețelor lor ș'al casei tale, când vei deveni soția unui om de seamă, așa cum e și părintele tău. D'ale casei și zestre ți au agonisit tot ce trebue, așa că tu n'ai dece sta: *Cu mâna pe clanță*, gata să treci pragul și s'o iei rasna— prin lume —căutându-ți o carieră. Funcționară?... Vrei să fii funcționară, să câștigi?... In aparență, voința ta parcă-ar avea sens, dar oare te-ai întrebat tu, ai auzit măcar una din peripețiile prin cari trec — fetele neexperimentate — până s'ajungă a avea o funcțiune? Și când o au, știi tu martirul și 'njosirile pentru sumele câștigate la catedre, birouri, bănci, societăți financiare etc.

Le știi?

* * *

Tu bine cunoști cât am luptat eu cu cuvântul, cu pana și cu exemplul, pentru cultura femeei; de știam însă unde are să vă ducă: *Nebunia titlurilor universitare*, preferam mai bine să rămâneți la furcă, la darac și la suveică, așa cum erau bunicele noastre, cari, rămânând la vatră, păstrară *celula organică, familia*, ne 'nveninată de boale, de morfină, de cocaină, de dorul fugii după necunoscut ca acum, fugii băeților după procopseală prin specula, ori politică neroadă; a fugii fetelor, după slujbe, în speranța unei căpătuiri cu'n om avut, fie el dobândit soț sau amant, numai să 'i asigure luxul orbitor, pe care nu l'ar fi avut în satul de unde a pornit, lăsând brazda și ogorul pe mâna streinilor, ajunși stăpânii noștri din cauza acestor slăbiciuni, acestor zădărnicii.

* * *

Titluri și iar titluri vor femeile azi, libertate! fuga, cu poala 'n mână, toată ziulica, după servicii unele cinstite și necesare, altele.. păzească d zeu!..

Am aici sute de exemple și ca să te potolesc îți voi cita unul.

Ia ascultă numai: Fata unui răzeș, unică la părinți, lăsă câmpul și argeaua și cu 4 clase secundare, luă un serviciu la poștă, bine 'nțeles după ce dete cinstea sa, mită șefului.

Când acesta se desgustă, (c'așa sunt toți șefii în urmă) fata, dete d'un proprietar văduv cu trei copii, dar avut. Inchise ochii, lăsă serviciul și intră 'n casa lui; copiii o urau că luase locul mamei lor, că omul nostru nu era încă despărțit, slugile o nesocoteau, proprietarul asmatic și beteag, o luase doar pentru a face în necaz fostei lui soții, de care acum regreta că dase divorț.

Telegrafista, nu spurca nici la degetul cel mic, al gospodinei ce abandonase și acuma proprietarul vrea să se împace.

Fata rămase fără serviciu, fără adăpost și, de supărare, căpătă boală de piept și muri 'n spital.

Acasă bunurile ei și cuprinsul *răzeșesc* al părinților ajunseră proprietatea statului.

Unde ar fi fost ea dacă sta la vatra sa, și fugea de clanța, dăunătoare ei și țării? Unde o să ajungem noi cu astfel de fete, nebune după libertate, după fuga din casa părintească?

Cu bine Mărioară.

Baba Vișa

Prin Locurile Sfinte

Din Sfântul Munte Athos. O casă românească

de Grivas D. Cruceanu Hagiu-Teolog

Printre casele românești aflate în Sfântul Munte Athos este și casa Părintelui Gherasim.

Acesta, prin modul său de a primi pe streini, s'a făcut foarte cunoscut în întregul munte, fiindu i ușa deschisă tuturor drumeților.

Părintele Gherasim este originar din Ardeal. A trecut de mic în România, muncind conștiincios și formându-și un frumos capital.

Ajungând la vârstă majoră nu i-a plăcut a-și petrece viața în sgomotele și frământările lumei și s'a hotărât a se retrage în Sfântul Munte, unde cu banii câștigați prin muncă onestă, a cumpărat Chilia Sf. M. Mucenic Gheorghe, închinându-se astfel vieței monahicești. Trăește azi cu mulți ucenici.

Chilia Sf. Gheorghe, e așezată între două dealuri nu tocmai înalte, într'o poziție pitorească, în care se răsfață o întreagă pădure de tot soiul de arbuști ce trăesc prin aceste părți.

De jur împrejurul casei e plantată vie și diferiți pomi roditori, printre cari, măslini, smochini și lămâi,

In față are și grădină cultivată cu tot soiul de zarzavaturi, necesare casei.

Biserica Chiliei, e construită de acest evlavios Ieroshimonah de curând, în locul bisericii celei vechi, care era prea mică, cu banii săi, ajutat fiind și de bine credincioșii români din țară și străinătate. Biserica nu-i tocmai spațioasă, însă e frumos aranjată și bine întreținută de posesorul ei.

Intr'un cuvânt, toți românii cari trăiesc în aceste locuri sfinte, au o dragoste nemărginită și un deosebit respect pentru acest cuvios care se distinge din alții.

Duhovnic în vârstă, bun sfătuitor, și gata în orice clipă a ajuta după puterile sale pe oricare se găsește în nevoie, Părintele Ieroshimonah Gherasim, mai are nobilul dar, de a primi și ospăta în casa sa pe ori și cine.

Impresie frumoasă face oricărui vizitator, în trecerea sa prin Sfântul Munte, această Casă Românească, pe care ne e drag s'o aducem la canoștința Românilor de pretutindeni.

(Din volumul ce va apare).

Cetiți și răspândiți

„Cultura Poporului"

Popor cumpănit

Când se vorbește despre americani, la noi deseori se aruncă părerea că sunt un neam de oameni negustoroș care nu au în vedere decât câștigul și nu se străduiesc decât numai pentru a face avere. Cu toate acestea atâtea știri ne vin care ne spun că lucrurile nu sunt tocmai așa. Americanii muncesc zdravăn și se țin viu de lucrul lor. Din această pricină, ți se pare că atâta au înaintea ochilor și atâta fac.

Că muncesc și umblă să-și facă o stare, o au spus-o și Românii americani care au fost la noi cu prilejul serbărilor Unirii noastre din Mai trecut, și d-na *Sanda Matei*, în articolele sale din *Universul* («Crâmpeie de viață»), povestea ce spuneau ei despre felul Americanului, anume că are trăsătura aceasta de a munci din greu.

Dar, pe de altă parte, trebuie să știm că ei își caută și de darurile sufletului și nu sunt numai bestii care câștigă și mănâncă și se desfătează. Afară de alte știri care ne vin din alte părți și ne luminează, avem acum o știre nouă care ne vine dintr'o conferință pe care d. *Ion Pilat* a ținut-o de curând la cursurile din vara aceasta din *Balcic*. Intre altele, d. Pilat a spus că dintre toate țările luminate, Statele-Unite din America de Nord sunt azi «singura țară din lume unde se citește poezie și unde poezia are o înrâurire reală asupra marelui public. Volumele de poezii se vând în zeci de ediții, cum se vând în Europa romanele. Dar ce este mai curios, poezia nu se mărginește la volume și reviste literare, ci peste 300 de ziare, toate marile cotidiane, au o coloană zilnic închinată tipăririi de poezii (vezi ziarul *Viitorul*, 4 Aug. 1929).

In această poezie, spune domnia sa mai departe, găsim trăsătura omeniei și simțul omenesc. «Nu e artă pentru artă, ci artă pentru oameni. Poezia americană atinge toate subiectele, nu fuge de sensualism, dar felul de a le trata, seriozitatea și simpatia largă a poetului față de subiect, îl împiedică de a fi ușuratec și scapă de obscenitate».

Dar ce înseamnă aceasta că un popor citește poezii? Inseamnă că el nu e mai negustor și nu umblă numai după făcut avere. Inseamnă că el gustă produsele sufletești și încă mai mult decât Europenii, pentrucă nicăieri nu se citește mai multă poezie ca la noi.

Așa cum d. *Ion Foti* scria acelaș lucru nu de mult în *Universul*, așa citim acum din spusa unui scriitor. De aceia să nu ne rostim ușor asupra Americanilor, care au dat atâtea dovezi de idealism, precum lupta pentru stârpirea beției, lupta pentru domnia păcii în lume, pentru dreptatea între popoare, ci mai degrabă să luăm pildă dela ei. I. S.

DE VORBĂ CU CITITORII

4) **Arhim. SCRIBAN**

Iată păcătuire împotriva limbii latine, și pe aceasta noi n'o facem.

Trebuie să se știe că cele susținute de noi aici, anume de a scrie o limbă cât mai înțeleasă, sunt strigătul și al altor bărbați care își dau seamă că, din pricina unei limbi cu împestrițături străine, este împedecată însăși pătrunderea învățăturii în sânul mulțimii. Avem a face cu o limbă a cărturarilor, care nu mai este limba poporului și, când îi dăm învățătura în această limbă, el nu o înțelege. De câte ori bucătăreasa mea, citind în *Universul* dări-de-seamă despre mărfurile din piață și despre prețuri, nu înțelegea cele citite și mă întreba pe mine să-i tâlcuiesc eu! Știa să citească, dar nu prindea înțelesul, din pricina celor ce scriau în felul în care voia d. Copuz.

D. *Petronius*, care și acum scrie la *Viitorul*, scria acum 13 ani (nr. dela 28 Martie 1916): «La sate nu se mai citește nimic. Și aci e buba... Dar este un lucru care împedică răspândirea lecturei la sate.

«Este deosebirea între limba noastră, a orășenilor, și limba lor... Suntem un neam care etnicește unic, avem aproape două limbi vorbite: una care a rămas încrustată în formele ei vechi, și alta care a luat forma chiar și cea sintactică a limbii franceze».

Auziți? nu ne mai putem înțelege cu locuitorii dela țară, din pricina limbii pe care o întrebuințăm noi, orășenii. Și noi tocmai de această limbă să ne slujim?

In 1916 a murit un mare prieten al țăranilor, amestecat în treburile cooperației. A fost mare jale atunci pentru perderea acestui bărbat. Ascultați însă cum a vorbit atunci Dr. *Hasnaș* țăranilor din *Novaci*, Gorj, la înmormântarea lui:

«Considerând ideile drept forță, care pot să miște lumea, a avut încredere în izbânda binelui, era un mare optimist pe care nu-l descurajau pedecile și mergea cu tot focul tinereței către ținta lui.., trăgând maximul de redevență numai prin admirabila organizare cooperatistă, voind ca pauperismul să fie necunoscut, alcoolismul neexistent, instrucția solidă, și deci partea morală: cinstea, onestitatea, liniștea în culme».

Oare țăranii au înțeles mult din acest «maxim de redevență»?

Un scriitor însemnat ca d. *Jean Bart*, membru al Academiei Române, scrie în *Adevărul* dela 4 Iulie a. c. că «Țăranii nu înțeleg limba cărții, așa de diferită de graiul lor». Se plânge că un seminarist a vorbit la țară cu cuvinte ca: *eternitate, sectarism, pietate, caritate, profund, budism, filantropie* și adaogă:

«Ce pot înțelege din beția asta de cuvinte moșnegii și babele care nu știu nicio boabă de carte?».

Și mai la vale, iarăși citim:

«Pentruca ideile răspândite să poată fi asimilate, fiecare cuvânt rostit trebue să fie în graiul și pe înțelesul mulțimii.

«Numai astfel vom putea pune în mișcare resortul sufletesc care să deștepte acțiunea și energia săteanului.

«Stilul și limba cărților, a ziarelor a circulărilor oficiale, nu pot prinde. Totul trebue prelucrat anume pentru lumea rurală».

In aceste vederi lucrăm și noi. E adevărat că nu scriem numai pentru cei deia sate (eu nu scriu «lumea rurală»), nici numai pentru babe și moșnegi. Dar scriem pentru toată românimea și voim ca să fim înțeleși de toți, chiar și de babe și moșnegi, când cineva se va apuca să le citească din scrisul nostru. Aceasta este o trebuință care este arătată chiar de mânuitorii condeiului din ziua de azi și de înșiși acei care vor să răspândească învățătura la țară.

Ne oprim aici, fiindcă am răspuns la toate cele scoase de d. Copuz. Totuși am mai avea multe de scris, peste care am sărit ca să nu fim prea lungi. Am fi avut de arătat încurcăturile de înțeles la care dă naștere vorba pestriță. Voi scrie și despre acestea cu alt prilej.

In afară de pereții școalei

Incet, incet, a trecut și vacanța. Din ce în ce, se apropie începutul unui nou an școlar, când, în curtea școalei, învățătorul, își găsește iarăși școlarii, de care s'a despărțit acum 3 luni.

O nouă muncă începe.

Dar, pe lângă chemarea ce ne-o face programul sau orarul zilnic în clasă, în fața copiilor, trebue să ne gândim că: în afară de pereții școalei, mai mare este chemarea noastră și câmpul e plin de buruieni, fiindcă poporul dela sate, încă mai zace în valurile de întuneric.

Oricât de mult ne-am strădui și oricât de mare ne-ar fi munca noastră în școală, copilul va păstra din cele ce aude dela noi, față de atâtea deprinderi rele — cu care el vine din casa părintească, din familie.

«Copilul este oglinda familiei sale».

Mulțimea deprinderilor rele; de a fura, de a înjura, de a minți apoi neascultarea, răutatea... toate toate sunt tot de aci, din familie, înrădăcinate în sufletul copilului, pentrucă în familia săteanului, alăturea de care ne-am coborât ca învățători, nu există lumina, ci întunericul; aci nu este vorba nici acum de o educațiune a copilului, nici în cel mai strâns înțeles al cuvântului. Copilul este învățat ori, dacă nu învață singur aceea ce vede la cei din jurul său.

Deaceea, frților, să ne gândim cu toții că misiunea noastră de învățători este mult mai mare de cum unii o înțelegem, și ca hotare, nu și are doar cei patru pereți ai clasei, ci hotarele misiunei noastre sunt mai largi, mult mai largi. După cum plugarul își are gândul îndreptat numai spre ogorul și roadele ce are de cules din timpul culesului, tot așa și noi, învățători, să avem gândul îndreptat numai, spre ogorul de muncă extrașcolară, ale cărei roade să aducă mai curând înălțarea poporului nostru, din întunericul în care zace. Mijloace avem destule, pentru aceasta.

Pe unul din ele, îl formează șezătorile sătești. In unire cu preotul și cu toți oamenii de bine ai satului în care ne găsim, să căutăm să îndemnăm, la orice pas, pe săteni, să vină la școală. In timpul unor asemenea șezători și aci: un cântec al copiilor, o poveste cu tâlc, o piesă de teatru, din care se poate înțelege mai bine, fiindcă se vede fapta în sine așa cum s'a petrecut, o cuvântare a preotului, a învățătorului sau a medicului, toate acestea se vor intipări bine în sufletul țăranului și, încet încet el va învăța:

1) în casa lui: cum să-și țină gospodăria și cum să-și crească bine copiii;

2) în societate: cum să se poarte față de autorități (cum să respecte legile) și cum să respecte pe semenii săi, păstrând respectul cuvenit pentru avutul vecinului său;

3) în biserică: cum să se poarte față de Dumnezeu, devenind astfel un bun creștin ș. a., toate acestea contribuind la aceea ce numim «înălțarea sufletească a omului«.

Deasemenea, femeile vor învăța, multe lucruri de ale căsniciei, precum și plugarii de-ale plugăriei.

Vom căuta, pe lângă șezători să desvoltăm gustul cititului, mai ales în timpul iernii.

Să înțeleagă fiecare că:

Cel mai bun învățător (sfătuitor) în casa fiecăruia este «cartea". Astfel vom vedea, că ușile bibliotecii școlare, ce o avem la școală, vor fi veșnic deschise.

In grădina școalei ori la câmpul de experiență, săteanul să găsească același imbold de muncă înțeleaptă așa cum trebue și însăși timpurile o cer. Viața întregului sat va fi schimbată, acum, acum.

Iată deci că fără îndoială, trebue să pornim la lucru mai curând, căci numai atunci când toți deodată vor porni cu același pas și pe același drum, în suflete cu același gând, *vedea-vom înălțarea și progresul țării mai curând.*

Teodor I. Zaharia
învățător în Băduleasa

Păstrătorii unei vechi comori

Trăitorul de azi nu-și dă seamă și nu are cum prețui toate mijloacele din trecut pe care le-am avut noi pentru a ne împlini nevoile noastre. După cum celce plutește pe mare în vase cu abur nu se mai gândește la corăbiile cu pânze de odinioară sau se gândește zicând «bine că am scăpat de ele! «Și nu știe ce meșteșug mare era să duci corabia prin pânze și ce ieften era acest mers, tot așa nu ne dăm seamă de multe lucruri de seamă pe care le-am avut.

Azi se învață muzică în școale și fiecare om a văzut o foaie cu semne de ale muzicii. Dar până la acestea noi am mai avut muzică și am avut și semne. Dar erau altele. Mai sunt încă oameni care le știu, iar unii și pot compune cu aceste semne: sunt cântăreții de biserică. Unii sunt mari meșteri în acestea. Cel din urmă mare meșter a fost răposatul *Ștefanache Popescu*, care preda muzica bisericească la cele două seminarii teologice din București («Centralul» și «Nifonul»). Căci muzica bisericească întrebuințează semnele vechi ale muzicii. Dar mai avem încă și azi mânuitori însemnați ai acestor semne muzicale. Cel dintâi este d. *Popescu-Pasărea*, urmașul lui Ștefanache Popescu la cele două seminarii, și apoi toți cântăreții de seamă, cei care predau pe la școlile de cântăreți, știu aceste semne și le pot întrebuința. De aceia și noi cu plăcere privim spre această comoară din trecut, pe care o mai pot mânui cântăreții noștri și ne place când, în ziare de ale lor, precum e *Strana*, care iese la lumină în București, vedem încă alcătuiri de acestea cu vechile semne (vezi *Strana* din Fevruarie-Martie a. c.).

Cântăreții, acești slujitori nebăgați-în-seamă, sunt totuși păstrătorii unei comori care încă trăiește, iar noi dorim să i vedem și mai mult în puterea de a lucra cu ea și a ne da bucăți de strălucirea celor vechi.

Arhim. SCRIBAN

Colțul Medicului

Fractură

(frântură ruptură)

Fractură (*frântură, ruptură*). Prin cuvântul fractură se înțelege ruptura unui os, sau a mai multor oase, produsă printr'o violență exterioară, cum ar fi: o lovitură, o cădere, glonțul unei arme de foc, etc. Un os se poate frânge și printr'o contracțiune peste măsură de mare a mușchilor cari se prind de el, și cari, făcând sforțări în sens contrar asupra celor două capete ale lui îl rup în punctul cel mai slab, lucru ce se poate întâmpla în spasme (convulsiuni) în epilepsie (boala copiilor), etc., sau numai printr'o mișcare bruscă făcută cu scopul ca să nu cădem când am alunecat sau călcat rău.

Uneori oasele sunt mai slabe mai puțin rezistente din pricina unei boale generale, cum este rachitismul: scorbutul și altele, așa că ele se rup cu înlesnire la cea mai mică sforțare sau lovitură, se pot rupe chiar de mai multe ori în același loc. Tot astfel se întâmplă și la bătrâni la cari oasele nu mai au suc, sunt uscate și frângăcioase, ceeace le face să se rupă cu înlesnire chiar în timpul mersului, sau la scoborârea pe o scară. Osul se poate rupe în locul unde s'a primit lovitura, sau la o depărtare oarecare de acel punct. In căderea pe mână se poate rupe unul din cele două oase ale antrebrațului, sau osul brațului; un pas strâmb poate să producă ruptura oaselor gambei (gionatei) sau a coapsei.

Fracturile sunt de mai multe feluri; fractura este complectă când osul se rupe în toată grosimea lui și imcomplectă când osul este numai crăpat, sau plesnit. Când este numai osul rupt, fără altă stricăciune, fractura se numește simplă, când însă pe lângă ruptura osului, mai este o rană sau o plagă mai mult sau mai puțin întinsă, urmată uneori de inflamațiune și formare de puroiu, cu ferbințeală și aiurare, alteori de gangrena părților moi în aceste cazuri fractura se zice complicată.

Osul poate fi rupt în mai multe bucăți, cari se numesc *eschile*, iar fractura se chiamă atunci *cominutivă*. Dintre toate acestea fractura simplă este aceea care se vindecă mai ușor și mai iute de (3—6 săptămâni), după os și după locul rupturii; vindecarea se face prin formarea unui inel, sau a unui cerc osos numit *calus*, care unește cele două capete ale osului rupt.

Se întâmplă uneori că vindecarea unei fracturi se face prin scurtarea membrului rupt și atunci omul rămâne șchiop. Oasele capului de multe ori când se rup se înfundă în cap și apasă creerul, ceeace poate produce moartea bolnavului; același lucru se poate întâmpla și cu oasele șirii spinării, cari, infundându-se, apasă măduva. Coastele rupte se pot înfunda in plămâni, sau în inimă. Oasele membrelor se pot îndrepta mai cu ușurință. In fracturile complicate de plăgi și în acele unde sunt mai multe bucăți osoase, se pot produce accidente foarte grave, care să se sfârșească prin tăierea (amputațiunea) membrului, sau chiar prin moartea rănitului.

O ruptură de os se cunoaște prin mai multe semne: o *durere* foarte mare în locul unde osul este rupt, o *diformațiune* a membrului prin dislocarea bucăților osoase, care se vede foarte bine la început până nu se umflă regiunea în care se află fractura, o mobilitate anormală adecă o mișcare neobișnuită a celor două părți ale osului rupt, o *neputință de a mișca* membrul cu osul rupt, adică de a ridica mâna sau piciorul, sau de a umbla, o infiltrațiune de sânge în țesutul celular de sub piele (echimoză, vânătaie), care adese ori merge crescând mai multe zile dearândul. In fracturile *incomplete* există numai semnul *dureri*, căci părțile își păstrează poziția lor obișnuittă.

In orice fractură *radiografia* (razele lui Roentgen) ne dă bune și precise lămuriri.

Tratamentul unei fracturi constă dela început chiar în a ține în nemișcare membrul care are un os rupt. Astfel îndată ce s'a întâmplat accidentul trebue desbrăcat omul bolnav cu cea mai mare băgare de seamă, încet și cu îndemânare pentru ca să nu-i producem mișcări dureroase, apoi trebue culcat într'un pat cu saltea mai tărăcică, punând membrul bolnav într'un jgheab (gutieră) de sârmă, căptușit cu vată pe dinăuntru, sau în lipsa lui să-l punem într'o pozițiune bună și să-l îmmobilizăm cu ajutorul unui aparat *provizoriu* din perinuțe, cearșafuri și șervete. După aceasta se va da rănitului să bea lichide răcoritoare, apă înroșită cu vin, limonadă; îl vom opri să vorbească, îl vom feri de emoțiuni, iar pe locul fracturii vom pune cârpe înmuiate în apă rece, sau în apă de plumb, cari se vor primeni cât se poate de des, pentru a potoli durerile, a preîntâmpina inflamațiunea și a micșora umflarea membrului, toate acestea până la venirea doctorului, care singur este în stare de a pune oasele cap la cap, în atingere între ele, restabilind astfel continuitatea osului rupt, pentru ca osul să se fiarbă, să se cicatrizeze, iar *calosul* să se facă în bune condițiuni.

Dr. I. Glăvan
Asistent la Universitate

Coloana beției

Fiind beția una din nenorocirile cele mai mari care bântue biata Țară Românească, trebuie să ne punem și noi pe un război fără oprire împotriva ei. Și fiindcă preoții trebuiesc deprinși a duce acest război, va fi bine ca în fiecare număr să scriem ceva în această chestiune, fie dând vederile noastre, fie ale altora, fie aducând la cunoștință fapte de pe câmpul de luptă împotriva beției ori apărările pe care bețivii și părtașii lor le fac beției.

Se scriu multe despre beție și multe din cele scrise rămân neștiute. Noi socotim de bine a însemna aici și aiurea toate bunele silințe, pentruca fiecare mișcare de stăvilire a beției să aibă răsunet și să nu rămâie în zadar munca celui ce a săvârșit-o. Ne trebuie o tabără de luptă, o înjghebare de silințe împreunate pentruca să ne știm marea oaste care duce vrednica luptă.

Să scriem deci despre ce avem înainte. Avem un frumos articol al d-lui *Gh. N. Hristodorescu*, în ziarul săptămânal «Propășirea» din Ploești (24 Iunie 1929), în care ne spune cu dreptate că după perderea credinței, beția este a doua mare nenorocire obștească venită pe capul nostru. Se bea și înainte de război, dar nu în măsura de azi. De vom cerceta statisticele, spune domnia sa, vom descoperi cu uimire că atât fabricarea, cât și întrebuințirea spirtoaselor s'a îndoit în fiecare județ, iar în unele s'a încincit și înșesit. La sate avem 5—6 cârciumi la o biserică, iar ce e mai trist e faptul că, în zilele de sărbătoare bisericile sunt aproape goale, dar cârciumile totdeauna pline.

De ce în sănătoasele sate de munte, cele cu aerul plin de mireasmă curată, găsim țărani oftioși? Din beție, fiindcă beția e soră bună cu oftica. Pe când plăeșii, răzeșii și muntenii erau odată spătoși, înalți și bine legați, azi îi găsim slăbiți de nu mai pot ținea nici coarnele plugului. Banul muncit din greu este turnat în tejgheaua cârciumarului.

Și la oraș beția bântuie în alt chip. In așa zisele «șantanuri» «cabarete», care sunt locuri de prăpăd pentru trup și suflet, omul găsește băuturi ațățătoare, care i turbură simțurile și stârnesc în el porniri ticăloase pentru buna rînduială a vieții obștești.

Lupta împotriva beției însă este foarte grea, fiindcă, fie în oraș, fie la țară, lumea are încredere în băutură că e de folos dă putere și mărește pofta de mancare.

D. Hristodorescu cere legi împotriva beției și o propagandă vie care să arate primejdia. Arată că un pas bun în această privință l-a făcut tovărășia «Oastea Domnului" din Sibiu, despre care și noi și alții au scris. Nouă ne pare bine că numele ei se tot întinde și că tot mai mulți vorbesc despre ea.

N. SILUREANU

Rugăm stăruitor plătiți abonamentul ::

Studiarea Sfântului Munte

D. *Adrian Maniu* scrie în *Adevărul* (24 Iulie a. c.) despre însemnătatea pentru pictorii, sculptorii și scriitorii noștri de a studia Sf. Munte, în care ar găsi minunate îmbolduri pentru înfăptuiri măestrite ale lucrului lor. Domnia sa spune că aceasta nu ar fi o scornitură nouă, pentrucă Sf. Munte și până acum a fost legat de trecutul nostru «ca un centru de civilizație», zidit și înzestrat de voevozii noștri cu comori neprețuite de pictură, arhitectură și literatură religioasă. El este un adăpost sever, în care au fost păstrate comori la fel cu cele care au existat și în țară, dar au fost nimicite în decursul unor veacuri grele în suferințe.

«Savanții și artiștii din toată lumea poposesc ani de zile în acest ținut în care fiecare mânăstire a ajuns să fie un muzeu.

«Anul trecut, Muntele Athos a fost vizitat de pictorul A. Demian, dornic să studieze arta vechilor iconari. La întoarcere, el a adus o neașteptată documentare în frumuseți, pe care zugravii noștri le-au părăsit. Anul acesta, un tânăr poet Sandu Tudor — autor al unor minunate rugăciuni — a luat și el calea spre acest munte, dela care odinioară călătorii se întorceau hagii.

«Sculptura noastră avântată în monumente de oameni politici îmbrăcați în redingote de bronz înverzit, a uitat datina acelor smerite cruciulițe săpate în chiparos. «Frescarii» de azi lucrează de asemeni mai toți după șablon, și zugrăveala a decăzut până la acele savante picturi care se șterg, crapă și se cojesc în câțiva ani — pe când alături rămâne fragedă măestria celor din alte veacuri.

«Literatura noastră încă are nevoa de o premenire.

«Când scriitorii celorlalte țări se avântă peste continente căutând inspirația la Negri și la Laponi, ar fi timpul să ne gândim la drumul ce se deschidea odinioară din țările noastre spre Mediterană — drum pe care credincioșii îl făceau cerșind uneori, încărcați cu aur și mărgăritare alte ori — spre a se întoarce însă și unii și alții cu o neprețuită bogăție sufletească.

«Iată de ce cred că a venit timpul să ne gândim la o îndrumare a artei spre Sfântul Munte. Am fi mai aproape de clasicitatea greacă, și de fantezia Orientului, care nu odată au înviorat arta noastră».

Sunt rânduri care merită luate în seamă, pentru îmbogățirea rodirii noastre sufletești.

A. S.

Citiți și răspândiți «Cultura Poporului»

Țăranii și orășenii în fața beției

In ziarul săptămânal basarabean din Chișinău *Cuvântul Moldovenesc*, din 23 Iunie 1929, d. Ven. Buruiană din Chișinău se întreabă dece țăranii ascultă mai ușor sfaturile bune decît orășenii? După cum deseori s'a arătat în *Cuvântul Moldovenesc*, în urma sfaturilor care li s'au dat prin ziar țăranii au închis multe cîrciumi. Nu e tot așa însă la oraș. Ei au înmulțit cîrciumile și încă cele mai multe se găsesc în preajma cimitirelor, ca și cum morții ar avea nevoie de băut. Cu alte cuvinte, cei vii necinstesc locașul de odihnă al morților, căci doar tot cei vii vin să chefuiască acolo.

Chestiunea e bine pusă și credem că d. Buruiană are dreptate.

MIA

SIMFONII DIN TRECUT
versuri de cunoscuta scriitoare
DOAMNA SMARA:
se găsesc de vânzare la Redacția ziarului «Cultura Poporului». Str. Regală No. 16
Prețul 80 Lei

APEL CREȘTINESC

Pentru Biserica „Sf. Gheorghe" din Cerdac-Slănicul-Moldovei

«Cultura Poporului» s'a manifestat nu numai prin scrisul ei neprihănit, dar și prin fapte caritabile. Citirea gazetelor au sprijinit, cu jertfa lor bănească, multe cauze sfinte. De aceia noi avem încredere în dărnicia cititorilor noștri. Creștinii din Cerdac-Slănicul Moldovei se roagă umiliți către cei cu dare de mână și cu inima creștinească să-i ajute a și reface Biserica distrusă de furia războiului trecut. «Cultura Poporului» și prin ea cititorii nu pot rămâne stană de peatră la strigătul înduioșător al credincioșilor săraci din Cerdac-Slănicul-Moldovei, și de aceia deschidem o colectă în coloanele gazetei. Ceeace nu poate face statul pentru Slăniceni, să facem noi.

Ofrandele se vor trimite pe adresa gazetei la București, cu mențiunea: «Pentru Biserica «Sf. Gheorghe» din Slănic». Numele și suma donatorului se vor publica în gazetă. Avem nădejdi mari în inimile dornice și creștinești ale cititorilor noștri. Să ne ajute Dumnezeu să sfîrșim cu spor începutul încercării noastre creștinești. Fie Dumnezeu cu noi.

N. C. Munteanu-Muntmarg	Președ. de onoare al comit. de construcția Bisericii «Sf. Gheorghe» din Slănic	Lei 100
Diac. V. H. F.	. . . . .	» 100

* * *

N'am isprăvit cu d. Avocat *Copuz*, și iată-ne așternuți la munca unui nou răspuns. Ne scrie cineva din lumea satelor, un plotonier-major, cap de post jandarmeresc în jandarmeria sătească în jud. Fălciu.

Domnia sa ne-a trimis o cartă poștală, arătând că nu sunt de vină organele din paza satelor că se întâmplă acolo beții. Țăranii se adună în casele lor, cete de rudenii la un loc, și acolo chefuiesc și se îmbată și nu-i poți opri, că nu ai lege pentru aceasta. Poți închide cârciuma, dar nu poți opri pe oameni de a bea.

Aceste cuvinte ale d-lui plotonier slujesc ca întimpinare față de scrisul nostru de mai nainte că organele stăpânirii nu țin seamă de legi și lasă cârciumile deschise peste ceasurile îngăduite și deci ele au mare vină pentru întinderea beției.

La ceiace spune d. plotonier, are dreptate. Nu poți opri pe țărani de a bea și chiar a se îmbăta. Dar dacă bețivul iese la ulița, știm că este prin lege care-l poți trage la răspundere.

Noi însă nici nu ne-am gândit la aceasta, în ce am scris aici, și nici n'am pomenit de pătrunderea prin casele oamenilor ca să-i vezi ce beau. Aceasta ar fi o tiranie neîngăduită, împotriva căreia noi înșine am striga. Deci nu despre aceasta am scris, ci de îngăduința pe care oamenii din paza obștească o fac cârciumilor, de a le lăsa deschise peste ceasul învoit. De aceasta e vorba și vorba aceasta e adevărată, Domnule Plotonier. Aducem noi dovezile ceva mai jos.

Dar acum să pomenim de altele, de plăcerea pe care o simțim, de a vedea că în largul țării, în slujbe mărunte și nebăgate-în-seamă, găsim oameni de bine, cu gând sănătos de a-și îndeplini slujba, următori ai poruncilor legii. Vedeți, din ziare nu poți cunoaște țara destul de bine. Ele îți destăinuiesc în fiecare zi nenorocirile care s'au petrecut, potlogăriile săvârșite, cu un cuvânt tot felul de nemernicii. Prin ziare, ți se prefiră pe dinaintea ochilor toate relele din țară. Nu însă și binele. Acesta rămâne nepomenit și de multe ori neștiut. Dacă e vorba de jandarmi, de atâtea ori se povestesc despre ei lucruri rele, fapte strâmbe, călcări de legi, încât nu-i vezi sub o înfățișare plăcută de paznici ai legii și ai rânduielii. Ii vezi mai mult ca niște zbiri care-și caută de chefurile lor și năcăjesc lumea. Cu toate acestea nu e așa. Or fi multe rele printre jandarmii dela sate, dar sunt și lucruri bune. Noi știm multe de acestea, unele foarte frumoase.

Că un plotonier citește și ziare ca al nostru, care nu au numai nenorociri de povestit și cioroveăieli de desfășurat, că este grijuliv de urmarea legilor, că înțelege să stea de vorbă mai în larg despre acestea și pune și mâna pe condei pentru a sta de vorbă, e o dovadă de cuget luminat, pe care nu poate să ne facă decât plăcere de a-l pomeni și în fața altora.

O! în largul țării, unde nu te gândești, se află mulți oameni de ispravă, neștiuți. Inaintarea țării stă tocmai în aceasta, de a avea oameni pregătiți în slujbele cele multe și mărunte.

Plăcerea noastră este că facem astfel de descoperiri și de aceia, deși avem de discutat numai chestiunea în care ne-a scris d. Plotonier, nu ne putem lepăda de plăcerea de a scrie și despre această latură.

Dar oare ar fi mulți plotonieri de felul acesta, capi de posturi jandarmerești în Țara Românească? Ar fi un mare noroc pe țară.

Se vede însă că mai sunt și vreascuri, ca în orice tagmă mai întinsă. Noi avem de pomenit de un astfel de cap de post, care nu dă ajutor în chestiunea beției și pe care îl găsim batjocorit în ziarul *Cuvântul Moldovenesc* din Chișinău (23 Iunie 1929).

Când am scris că organele stăpânirii nu urmăresc beția în țara noastră, ba o ajută, noi nu ne-am gândit la jandarmi. Ne-am gândit la toate organele și dela oraș și dela țară, ba mai degrabă la cele de oraș, că le știam mai bine, și împotriva lor citim mai des tânguiri prin ziare. Dar fiindcă tocmai un plotonier de jandarmi a eșit la vorbă înaintea noastră, iată, îi scoatem înainte fapta unui plotonier de jandarmi. Că toată stăpânirea însă e vinovată pentru neînfrânarea beției, s'a putut vedea din tânguirile mai de curând ale funcționarilor comerciali, strânși pentru a protesta la sala *Volta* din București. Ei au învinuit pe inspectorii Ministerului Muncii că nu priveghează urmarea legii. Și, de fapt, nu se urmează. In foarte dese împrejurări se bagă-de-seamă că oamenii pazei și privegherei nu-și fac slujba. Ei ocrotesc pe călcători, pentru a-și face treburile cu ei. Eu știu negustori care-mi mărturisesc, în patru ochi, că se înțeleg cu poliția și calcă odihna duminicală poruncită de lege.

Acesta e adevărul. Funcționarii comerciali au toată dreptatea. Noi, când am scris, am avut în vedere toate acestea, nu numai ce e la țară.

Știam însă că și la țară nu se ține legea împotriva beției. Noi am citat, aiurea, după ziarul *Propășirea* din Ploești, cum într'un sat, în însăși ziua numită «a Temperanței» (2 Iunie), cea anume aleasă ca să se facă propagandă împotriva beției, într'o cârciumă se bea cu ușile închise. Celce scria, spunea cum se auzea de afară ce vorbeau oamenii: «I'auzi mă, zice că popa vrea să ne facă sfinți». Iar altul răspundea: Eu una știu; că am băut ș'am să mai beau».

Așa e cu închiderea cârciumilor la sate, în ziua Duminicii, dimineața. Și acum să trecem să vedem ce ne spune *Cuvântul Moldovenesc* din Chișinău despre colegul plotonierului care ne scrie nouă.

Este vorba de satul *Slobozia-Bălți* din jud. Bălți, Basarabia, unde mai-marele postului de jandarmi s'a dus la cârciumă în ziua de Duminică, 14 Aprilie a. c., și a cerut de băut. Erau ceasurile 11 dim. Cârciumarul i-a spus că nu poate, fiindcă e Duminică. Capul de jandarmi însă l-a silit să-i dea de băut, și cârciumarul, neavând ce face, i-a dat. Jandarmul a facut ceva mai mult: a dat poruncă să se deschidă cârciuma pe răspunderea sa. Dar cârciumarul spune: «Eu totuși nu am deschis localul».

Acestea le citim într'o declarație din nr. pomenit al *Cuvântului Moldovenesc*, iscălită de cârciumar și de doi martori și adeverită de primarul *Garconiță*, care a primit, declarația spre neschimbare.

Iată dar că, alăturarea de plotonieri de jandarmi cu cuget drept și simț de lege, sunt alții care vatămă rânduelile și ajută beția.

Deci am adus dovezi și pentru partea aceasta astfel am dovedit dreptatea noastră.

INFORMAȚIUNI

Din Țară

— Coruri împotriva sectanților. — In propaganda lor pentru a prinde în laț din credincioșii altor confesiuni, baptiștii întrebuințează corurile. Pentru a le lua această armă din mâmă, Biserica noastră de peste munți se organizează și ea cu coruri. Așa au făcut sătenii din comuna *Tăut*, care cântă la biserică, sub cârmuirea d-lui *Iosif Boton*, profesor de muzică la școala de cântăreți din Oradea. Pe lângă cel din Tăut, d-nia sa a mai organizat și alt cor în comuna Batâr. Corurile acestea umblă de colo colo și cântă în mai multe comune. E bine că se întrebuințează și această armă împotriva sectanților.

— Suntem poftiți la catolicism. O cărticică pe care n'am văzut-o, dar de care aflăm din ziarul *Cuvântul* dela 2 Sept. a. c., ne spune că trebuie să ne unim cu catolicismul pentru a întări Statul nostru. Cum așa? Din pricină că avem în țara noastră pâlcuri de neamuri străine și de închinări deosebite, să trecem la închinarea legii lor și atunci n'o să mai fie deosebire între ei și noi.

Ce copilărie! adică Neamțul să mai fie Neamț și Ungurul n'o să mai fie ungur dacă eu oi fi de o lege cu el? Apoi uniții noștri erau de o lege cu Ungurii în 1912. De ce s'a înființat atunci episcopia din Hajdu-Dorogh, care trecea pe unii din Românii noștri uniți la o lege cu limbă ungurească? Nu le ajungea ungurilor că acei Români erau catolici? ce le mai trebuia?

Adevărul este că nu le ajungea că sunt catolici. Le mai trebuia să fie și Unguri. Catolicismul era numai o cale pentru ajungerea la ungurirea deplină.

Jocurile de noroc la Cernăuți. Ceice vor să scoată gologani cu orice preț din buzunarele proștilor au scornit un fel de joc nou. Sunt cutii de joc aninate la colțuri de stradă, în care pui gologanul ca să-ți iasă «câștigul», așa cum pui banul la alte feluri de cutii și ți iese un pachet de ciocolată. Cei mai păcăliți erau bieții copii care și puneau toți bănuții la astfel de cutii și perdeau.

La noi, în București, asemenea comedii încă n'au eșit la iveală, dar au eșit la Iași și la Cernăuți. Ziarele au strigat mai nainte împotriva acestui jaf care se făcea mai nainte la Iași, iar de curând au strigat împotriva celui dela Cernăuți. In urma strigării împotriva lor, a venit poruncă dela Ministeriul de Interne prin care astfel de jocuri au fost oprite și la Cernăuți.

— Congresul internațional al criticilor. Pe la jumătatea lunii Septembrie c., se va ține în București un congres internațional al criticilor literari, teatrali și muzicali.

— Fost colaborator al nostru, preot. Cititorii de anul trecut al acestei foi își vor fi aducînd aminte de *Em. Păsculescu-Orlea* care scria articole de tâlcuire a evangheliilor duminicale și a sărbătorilor. Preot de curând, D-sa a fost sfințit, pentru biserica Mihai-Vodă din București. D. Păsculescu Orlea este un tânăr pregătit și însuflețit și nu ne îndoim că-și va pune toată inima la lucrul cel nou pe care și l-a luat. Noi de de aici îi urăm tot sporul și izbânda și nu ne îndoim că vom auzi de lucrarea sa frumoasă în parohie. Nădăjduim că vom avea și prilej de a pomeni aici despre faptele sale de zidire creștinească în frumoasa chemare pe care și-a luat-o.

— Sănătatea șubredă a școlărimimii noastre. Doi medici din Sibiiu au făcut, în timp de doi ani, cercetări asupra sănătății școlarilor din acel oraș. Ei au găsit că, în școlile secundare din Sibiiu, tot al 13 lea școlar e atins de oftică. Socotite toate boalele, 50 la sută din școlari sunt atinși de boli, unele chiar fără leac. Aceasta e mare prăpăd și trebue purtată mare grijă pentru sănătatea copiilor.

— Liga pentru ocrotirea animalelor. De mult nu se mai aude de ea. Se auzea înainte de războiu. Din nou face vorbă despre ea și despre datoria noastră către viețuitoarele fără cuvânt d. *Mihail Negru* în *Universul* 31 Aug. a. c.). Spune că alte articole ale sale, ceva de mai nainte, au avut mare răsunet între cititori și că a primit un mare număr de scrisori în această privință. D. Negru dă un sfat: pînă ce vom afla ce a făcut numita societate, să facem noi ceva:

Fiecare să puie în fața casei lui câteva bucățele de pâne și un vas cu apă, fiindcă nici nu-și închipuie ce bine face bietelor dobitoace flămânde și mai cu seamă însetate. E un mare adevăr. Chiar în casele cu câni și pisici, slugile uită să puie un vas cu apă și acestea rabdă.

— Ce-o mai fi cu repaosul duminical la Urlați? Anul trecut, «Universul» (5 Mai 1928) scria că dela înființarea legii repaosului duminical, niciodată nu s'a știut de el în acea localitate. «*In puținele zile, în care spectacolele au fost oprite în toată* țara, la Urlați s'au făcut bețiș și au cântat lăutarii mai mult ca de obicei «Totuși, dela o vreme, s'au luat și acolo măsuri aspre împotriva călcătorilor legii. Dar oare cât o fi ținut? Căci la 1 Mai anul trecut, deși «unele magazine aveau lacăte la uși, iar altele drapelul național la intrare» înăuntru însă se aflau «cetățeni care consumau alcool de zor, în cinstea Armindenului».

Tare am dori să știm cum o mai fi stând acum la Urlați cu repaosul și cu beția?

— Nume românești istorice luate ușor. Se știe că avem o lege a schimbării numelui. Ceri aceasta Ministeriului Dreptății. Ministeriul aduce la știința tuturor cererea cuiva de a-și schimba numele, pentrucă cel ce vede numele său luat de altul să poată face împotrivire.

Noi citim totdeauna tablele acestea de nume din două temeiuri: 1. Unul că că să nu ne ia cineva numele nostru, care nu are pe obișnuitul *escu* în coadă; 2) pentru ca să vedem ușurătatea unora care lasă nume frumoase, ca să primească un nume de pe drumuri, cu *escu*. Citind astfel am găsit în *Curentul* dela 2 Sept. c. că d-șoara *Maria S. Schrayer* din Mizil vrea să-și schimbe numele în *Maria I. Moga*. N'ar trebui lăsată, pentrucă numele *Moga* e istoric, l-a purtat cel dintâi episcop român de peste munți, *Vasile Moga*, după ce s'a statornicit episcopia Românilor ortodocși. în urma unirii Mitropolitului Atanasie Anghel cu catolicii.

Foaie populară nouă. La 15 Sept. a. c. va ieși la lumină o foaie cooperatistă nouă, pentru a fi răspândită la țară și a tot felul de învățături folositoare țărănimii. Va fi scoasă de *Oficiul Național al Cooperației Romîne*, București, str. General Berthelot 27.

— Baptiștii prigoniți și prigonitori. Ziarele *Dimineața* și *Adevărul* cuprind deseori tânguiri despre prigoniri care se fac la noi împotriva baptiștilor. Mai de curând, s'au tipărit astfel de tânguiri în nr. dela 28 Aug. a. c. al *Dimineții*, în care se cuprinde jelania d-lui *Ioan Ungureanu*, secretarul uniunii baptiste dela noi. El pomenește despre prigonirea baptiștilor în *Mihoveni*, Suceava și în *Mihalț*, jud. Alba de peste munți. Noi nu voim să tăgăduim că nu vor fi fost astfel de lucruri. Așa d. Ungureanu, cerem cercetare, ca să se scoată la lumină adevărul. Dar în vreme ce baptiștii se plâng împotriva prigonirilor noastre, citim un art. al Părintelui *Ilie R. Neagoe* din Vâlcea care, în *Neamul Românesc* dela 28 Aug. a. c. scrie că tovarășul comunist *Munteanu*, cel ajuns vestit prin amestecul lui în măcelurile dela Lupeni, «este și un traficant al credințelor religioase. Practicând profesia de predicator baptist, nu neglija de a face și pe spionul sau intrigantul între preotul greco-catolic și între noii convertiți».

Dar bine, cum? Munteanu este predicator baptist? Și nu se plânge nimenea că un baptist face ce a făcut acesta? Și ziarele pomenite, care dau loc totdeauna plângerilor baptiștilor, nu găsesc că acum este pricină a ne plânge noi împotriva baptiștilor? Se înțelege însă că despre aceasta nu vor scrie.

— Cine te împedică la luminarea satelor. In *Neamul Românesc pentru Popor*, citim plângerea acestei foi că multe numere ale ei se perd din pricina personalului dela țară pus să împartă foile sosite la primărie. Un cititor s'a plâns, s'a făcut cercetare și s'a aflat că Foaia a fost perdută de vătășel. De aceia *Neamul Românesc p. Popor* scrie (1 Sept. a. c.): «Domnule Director General... isgoniți sălbătăcia, căci, în ostenea'a noastră pentru luminarea satelor, Dv. aveți datoria să ne apărați de tâlhari».

— Școala misionară dela Vălenii-de-Munte. In Vălenii de-Munte, sub cârmuirea d-lui N. Iorga și înființată de domnia sa, funcționează o *Școală de Misionare*. In această școală, intră tinere care învață să se facă răspânditoare de bună voie a învățăturilor celor bune în sânul poporului. Anul acesta a fost al șaselea în care a lucrat această școală, iar Joi, în ziua de 15 August a. c., s'a făcut închiderea cursurilor acestei școale, dimineața la 9 jum. Cu acest prilej, d. N. Iorga a rostit o mișcătoare cuvântare, din care dăm sfârșitul:

«Doresc ca legăturile făcute aici să dureze și mai departe. In zece minute pe lună, puteți să așterneți într'o scrisoare gândurile și îndoelile care vă frământă în mediul unde lucrați. Vă vom trimite foile și publicațiile noastre pentru a le face să pătrundă; aveți datoria să dați cartea cea bună în mâinile acestui popor ros moralicește de cele mai mari mizerii, care pot amenința viața unei nații.

«Veți face d-voastră acest lucru pe care alți colegi ai d-voastră nu-l fac, dintr'o înțelegere îndepărtată de rosturile lor adevărate. Căci iată, vă pot da un exemplu. M'am adresat tuturor învățătorilor și preoților din jud. Prahova spre a face acest lucru și spre rușinea lor n'a răspuns decât unul singur.

Dar cu lipsa aceasta de suflet nu poate progresa un neam, care are încă atâtea de făcut pentru a-și lua locul ce-l merită în rândul altor neamuri».

— Despre Bisericile orientale ortodoxe scrie Păr. *Gr. Prejbeanu* în *Neamul Românesc* dela 20 Aug. a. c., după cartea lui *Raymond Janin, les Eglises Orientales et ies Rites Orientaux*, și înșiră o tabelă despre numărul de credincioși ai acestei Biserici. Dar noi am cercetat această carte și am arătat greșelile ei încă din 1923 (cartea a eșit la lumină în 1922). In revista *Biserica Ortodoxă Română* pe Mai 1923, am făcut o lungă examinare acestei cărți și am arătat că datele pe care le înșiră despre numărul ortodocșilor, se ciocnesc una cu alta. Părintele Prejbeanu spune că R. Janin dă un număr despre totalul ortodocșilor (144.303.327), iar alt catolic dă mai mult (157.000.000). Adevărul este că tot el dă amândouă cifrele, așa că nu știi care e adevărul. In datele culese de noi după cartea lui, ortodocșii sunt odată 146 de milioane, iar în alt loc 155 de milioane. E o deosebire de 2 milioane între datele găsite de noi și ale Părintelui Prejbeanu. Poate Sf. Sa citează după o edițiune mai nouă. De ce nu spune ce edițiune și data tipăririi cărții? Așa se lucrează științificește.

Noi am arătat încă din 1923 o mulțime de greșeli ale cărții în datele pe sare le dă despre Români. De aici se poate înțelege că nu se poate pune mai mult temei pe datele pe care le dă despre alte popoare ortodoxe. Și de aceia am încheiat cercetarea noastră de atunci cu cuvintele: «Nu face să ne ocupăm de el».

Citiți și răspândiți «Cultura Poporului»

— Congres cultural. La 26 și 27 Octomvrie a. c., e vorba să se ție în București un congres cultural, al cărui rost va fi să se facă o înțelegere între toate organizațiunile noastre culturale, pentruca să fie între ele o legătură, să nu mai lucreze răzleț și astfel să poată da mai multă roadă. Despre acest congres, scrie pe larg d. *G. Lungulescu* în *Universul*.

Noi însă privim fără multă încredere la un astfel de congres, fiindcă roada multă izvorăște, nu din frumoase paragrafe care se vor alcătui și din măsuri care se vor lua și din bugete care se vor vota, ci din priceperea celor ce lucrează. La noi se zbat unii, dar numai puțini lucrează bine. Când citești la ziar că a fost cutare producție ori cutare șezătoare, ori cutare conferință, ai crede că cine știe ce a fost. Dar dacă ești de față, vezi cu câtă nepricepere se fac multe din acestea, cum atâtea așa zise «conferențe» sunt numai niște biete îngâimări de vorbe care nu duc nicio cugetare în capul altora și nu trezesc nici un răsunet în inimi. Am văzut multe din acestea și știm ce spunem. Congresul nu va îndrepta această stare, că pe oameni nu-i poți scoate din pământ. Dar se vor scrie frumoase coloane la ziar despre congresul care a fost atât.

Nu a mai fost un congres cultural la «Eforie» acum 2—3 ani? Și cu ce aparat? A urmat ceva din el? Până acum nimic.

O foaie se scoate cu multe greutăți. Cheltuelile sunt așa de mari în timpul de față, încât fără ajutorul abonatului foaia este adesea între viață și moarte. De aceia rugăm serios pe toți abonații și sprijinitorii acestei foi, cari sunt în urmă cu plata abonamentelor, să ne trimeată sumele rămase, căci numai așa foaia aceasta va putea duce mai departe făclia culturii în rândurile largi ale neamului.

— Preoți bulgari în Romînia. — O știre a cărei împlinire n'o vedem de loc este cea vestită prin ziare acum o lună de zile (Curentul, 29 Iulie a. c.) în care ni se spune că, fiind poftiți din România, «organizația preoților bulgari pregătește o excursie» a unui mare număr de preoți bulgari în România. După știrile pe care «Curentul» spune că le are, «preoții români doresc să știe cum sunt organizați preoții bulgari și au cerut amănunte în această privință. Preoții bulgari s'au pus pe adunat toate amănuntele, pe care să le trimeată preoților din România. Până acum însă nu se simte nimic ce a fost cu această știre.

— Cum lucrează serviciile publice.—«Universul» (24 Aug. c.), cu cuvinte necăjite, se plânge împotriva serviciului de constuctori ai rețelei telefonice din București. Spune că nimenea nu știe ce fac și ce rost au acești «constructori», pentrucă îi chemi cu zilele să-ți repare telefonul și nu vin.

Parcă numai cu acest serviciu e așa! Serviciile se fac mai mult de mântuială, în foarte multe ramuri ale vieții noastre de Stat. Nu se munceește. Ai numai chipul cutărui lucru ca în străinătate, dar nu se lucrează ca în străinătate.

Acum 2 ani, era în București d. Raol Allier, decanul facultății de teologie protestante din Paris. De câte ori voia să vorbească la telefon, mergea greu, cum pățim noi toți. Nu i se dădea legătura. Odată l am auzit spunân: «O! ily a ici de communications infernales" (aici ai legături ca la dracu!). Așa este, la telefon mai mult nu poți vorbi de cât poți. Toate serviciile sunt mai mult ca o îngreuiare decât ca o ușurare a vieții. Aici cine va aduce îndreptare va pune țara la o cinste.

— Sărbătoarea «Sfintei minciuni». — Așezarea unei asemenea sărbători cere Dr. Alex. Manolescu, în «Epoca», 24 August c., bărbat cunoscut prin lupta sa împotriva beției în Moldova-de-Sus, iar acum trăind în București. Domnia sa arată cum se alcătuiesc la noi multe studii și cercetări oficiale. Arată vinovăția și a organelor de sus și a celor de jos. Cele de sus poruncesc cu urgie: «până în două ceasuri să-mi trimeteți arătare amănunțită câte păsări, câți porci, câte capre se află în sat» sau: «pînă în două ceasuri, să se dea revizoratului statistică pe sex, vîrstă și națiune a copiilor între 4 și 12 ani». Primarul care primește porunca întreabă telefonic la aită comună, cam ce număr au arătat acolo. Pune și el cam aceleași numere la comuna sa și astfel trimete «statistica».

Așa e cu toate datele, zice D. Manolescu, care se iau dela țară, privitoare la vite, semănături și altele. Pe temeiul lor, se întocmesc bugetele, se înființează slujbe, așa că d. Argetoianu, cînd a fost ministru al domeniilor, a spus că avem destul porumb pentru export, iar la 2 săptămâni după aceia trebuia să aducem de aiurea pentru flămânzii din Basarabia și din alte ținuturi. Deci fiindcă fel de fel de lucrări de acestea se fac în chip mincinos și încurcă treburile țării și nu știm niciodată limpede cum stăm. Dr. Manolescu zice să se înființeze la noi sărbătoarea «Sfintei Minciuni».

Dar lăsând la o parte gluma doctorului, trebuie să spunem că în adevăr, a lucra de mântuială de ochii omului cu ochii închiși și gura căscată, fără păsare de ziua de mâne, de rostul lucrurilor, este unul din grelele păcate ale vieții noastre. Și iarăși, este dovadă de nepricepere la treabă să iei pe om cu nepusă masă și să-i spui: «până în 2 ceasuri să-mi dai cutare lucru!» când pentru aceasta omului îi trebuie cercetare în voie.

Umblăm cu minciuna, ne înșelăm și lucrul nu merge.

— Ziua Marinei.—In ziua de 14 August a. c., s'au început la Constanța sărbările puse la cale de «Liga Navală Română" cu prilejul «Zilei Marinei». Ea vrea să ridice în cinste treburile marinei noastre de razboi, pentruca cetățenii României s'o prețuiască mai mult și s'o ajute.

Gândul e bun. Serbările au fost mărețe, numai că au dat prilej la o mică ceartă cu câțiva ziariști. Tot așa, aviația și-a sărbătorit ziua ei ceva mai nainte.

Dar dacă «Liga Navală" vrea să intre în cinstea oamenilor, de ce umblă cu numiri de acestea pe care lumea nu le înțelege: Liga *Navală*? Ce să înțeleagă omul din vorba «navală»? El știe că «năvală» este repezirea asupra altuia. Doar vorbim de «năvălirile barbarilor». Acum, dacă punem un nou înțeles în acest cuvânt, lumea nu are de unde să-l știe și nu înțelege ce o fi aceia «Liga Navală». Dacă i s'ar fi zis «Drumeții mărilor» sau «Calătorii apelor» sau «Liga Navigației» sau «Liga Plutirii» sau însfârșit, altă numire, ieșea mult mai înțeles și mai frumos. Dar așa: «Liga navală»! adică „Liga care dă năvală!

— Fapta frumoasă a unui protopop.— In orașul Beiuș de peste munți, Biserica ortodoxă nu are mulți credincioși și nici așezăminte multe pentru ei. In schimb, Biserica unită are două liceie, cu câte un internat. Pentru școlarii ortodocși, încă din vremea Ungurilor, ființa un internat sprijinit de vicariatul ortodox pe care îl aveam atunci la Oradea (azi episcopia de acolo). Pentru anul școlar care începe însă, situațiunea se schimbă. Datorită stăruințelor inimosului protopop ortodox al Beiușului, Păr. Petre E. Pop, va lua ființă un internat pentru fete. Clădirea e cumpărată și numai rămâne acum decât ca să fie și mobilată. Deci, din toamna aceasta, școlărițele ortodoxe ale liceului unit își vor avea internatul lor.

— «Jamboreea» cercetașilor. Am citit articolul d-lui General I. Manolescu (Universul, 24 Aug. a. c.) despre noua întocmire a cercetășiei noastre și «jamboreele» lor. Ce or fi «jamboreete» astea? Să scrii pentru oameni care n'au mai auzit asemenea vorbă și să nu te simți dator să le o explici? Dar mă rog, pentru cine scriem? pentru Engleji?

— Congresul preoțesc din anul acesta urma să se ție la Arad la 15 Septembrie c. S'a dat știre în ziare însă că s'a amânat la o dată care se va hotărâ mai in urmă. Dacă se va schimba și locul, mai bine ar fi E greu să se ducă preoții tocmai în depărtarea dela Arad. Mult mai bine ar fi un loc în mijlocul țării: Bucureștiul, Galațul, Dar tot mai ușor va fi la București. Ținerea la Arad, pentrucă se se nimerească odată cu congresul baptist, tot s'a dus, fiindcă s'a amânat. Deci schimbați și locul.

— Un congres bisericesc misionar se va ține între 6—8 Octomvrie la Chișinău. Se va face cu mare deslășurare de puteri bisericești. Multe chestiuni vor fi tratate de profesorii facultății de teologie: Arhimandrit *Scriban*; Păr. Decan *Grigore Pișculescu* și alții.

— Brăila slobodă de 100 de ani. Anul acesta, în Noembrie, se vor sărbători împlinirea a o sută de ani de când orașul Brăilei a scăpat de sub stăpânirea Turcilor. Se vor face serbări și se vor tipări scrieri privitoare la trecutul Brăilei. Ar trebui să se scrie despre: foștii profesori ai Brăilei; școale și așezămint școlare; bisericile Brăilei și mai cu seamă despre preoții de seamă pe care i-a avut (Cosma Moșescu); cărțile tipărite în Brăila; colonia grecească din Brăila; limba grecească în Brăila; școlile grecești din Brăila și altele și altele.

— Răscoala bețivilor. In comuna Boroaia, jud. Fălticeni, se afla o mare clădire, în care se adăpostea Banca satului; Cooperativa de păduri și Casa de sfat și citire din Boroaia. Clădirea era o podoabă a județului și a comunei. In această clădire era primită cu chirie și o «cooperativă de cârciumă» (ce nume ciudat! cooperativă de cîrciumă!) Banca și cu ccalaltă Cooperativă au primit-o și au... pățit-o. Căci dela o vreme au văzut că nu merge să stea cârciuma alăturea cu Casa de sfat și citire. Ba încă bețivaniii «Cooperativei de cârciumă» veneau și turburau lucrările celorlalte așezăminte de acolo. De anul acesta, în August trecut, „Cooperativa de cîrciumă" a fost dată afară. S'au răzvrătit însă bețivii și peste două zile au dat foc întregii clădiri. Ce s'a lucrat în 10 ani a ars în 4 ceasuri. Acestea se pot citi în *Vestitorul satelor* din August c., care iese la lumină în Boroaia.

— Catedrala ortodoxă dela Cluj. De mult i s'a pus temelia, din 1923 cu mare sărbătoare. Trebuia să fie gata în 5 ani. Acum e al 7-lea și nu e gata. E ridicată din zidărie, dar mai trebuie pentru celelalte. Nu sunt bani. Cu toată râvna și alergătura Prea Sfințitului Episcop *Nicolae* al Clujului, lucrurile s'au tărăgănat. Dar anul acesta a mai căpătat dela guvern 3 milioane, iar pe luna aceasta mai are făgăduința dela d. *Iuliu Maniu* primul ministru, de a mai căpăta încă 3—4 milioane. Mai este de lucru vreme de 2 ani. Pentru aceasta mai trebuie 8 milioane. Până acum Statul a dat 30 milioane. Prin danii dela creștini, s'au strâns alte 8 milioane, cea mai mare colectă care s'a adunat vreodată peste munți. Acestea le-a spus Episcopul Nicolae d lui C. Humureanu, care le-a dat în tipar «Cuvântul» (3 Sept. a. c.)

— Claia de vorbe. Ca să spuie că străzii *Pușkin* din Chișinău îi zice acum strada Regele Carol, d. *Ludovic Dauș* scrie în «Universul" (24 August c. nu mai puțin de 2 jumătăți de coloană.

Ah! obiceiul de a scrie din ziua de azi, de te trec toate nădușelile să vezi ce spune cutare articol, pentrucă la urmă să găsești un fleac!

Asta este a-ți bate joc de vremea omului care-și perde vremea răscolind în claia vorbelor pentru a gasi ideia. De multe ori, unele articole lungi nu le mai citești numai de urâtul acesta, că te poartă cu vorba de clacă până să spuie ce are de spus, iar uneori nu spune nimic și ai citit degeaba, iar vremea s'a dus.

Din Străinătate

— Revistă veche de 100 de ani. Anul acesta, la 1 August, a. c. s'au împlinit 100 de ani de când ființează revista *Revue de Deux Mondes*, cunoscuta revistă franceză politico socială-literară. E tocmai anul când și la noi a eșit cel dintâi ziar românesc: *Curierul de ambe sexe*, scos de *Eliade Rădulescu* în Martie 1829.

— Aniversară apropiată Anul viitor, la 8 Sept., se vor împlini 100 de ani dela nașterea însemnatului poet provensal *Mistral*, care a scris *Mireille*. El a avut legături și cu Români de ai noștri, precum cu poetul *Vasile Alecsandri*. In memoriile lui, și pomenește el de acesta, prin cuvintele:

«Astfel Românii, după spusele poetului Vasile Alecsandri, când au voit să-și inobileze limba lor națională, pe care orășenii o perduseră și o scâlciaseră, s'au apucat să caute adevăratul grai la câmp și în munți, la țăranii cei mai puțini cultivați».

— Ungurii se pun bine cu străinii. In ziarul «Le Temps" din Paris au eșit la lumină, acum câteva luni, mai multe articole în apărarea Ungurilor, scrise de un însemnat ziarist parizian, d. Emile Henriod (vezi «Universul» dela 1 August 1929), art. „Ce recunosc Ungurii?» de Ludovic Dauș. Iată acum alții în apărarea lor: Frații *Jérome* și *Jean Tharaud*, prin *la Revue Hébdomadaire*.

Ce fac toți solii noștri plecați peste graniță pentru a ne pune bine cu străinătatea? Nu se vede. D. Romulus Dianu le trage o strașnică săpunească în «Curentul» dela 2 Sept. a. c.

Dacă și prietenii noștri franceji și Italieni trec de partea Ungurilor, noi cu cine rămânem? Dar cu toată încercarea de a-i sprijini, nu izbândesc. Trebuie să umble cu scorniturl pentru a putea spune ceva întru apărarea Ungurilor. D. Henriod, de pildă spune că Ungurii sunt organele latinității în Răsărit. Foarte multămim de așa organe latine!

POȘTA REDACȚIEI

GETRIX.—Din cauză că încă după atîta timp nu ne-a sosit materie pentru Concursul instituit, se va ține la o dată care se va anunța la timp.

Gazeta a apărut în lunile Iulie și August de cîte două ori pe lună; dacă totuși n'ați primit-o, credem că poșta e de vină, noi am expediat-o la timp.

Pr. D. ACHIMESCU — Mai trimiteți-ne cîte cevà din scrierile Sf. voastre.

D. ALEXANDRU CHICIOROAGA. — Independența-Covurlui.— Cred că ne veți trimite, după cum ne-ați promis, din articolele Domniei voastre.

D. NICU GRECU— «Universul» — Rugăm a vă interesă, căci n'am primit articolul trimis de dv.

D. CRIDIM. – Cugetările vor apăreà într'un număr viitor.

D. GEORGESCU—OBREJITA—Articolele dv. nu le-am publicat, deoarece au fost publicate mai de mult în alte gazete.

Rugăm pe D-nii Colaboratori, a ne trimite articole mai SCURTE, spre a fi publicate mai ușor

-:- -:-

Tipografia «Corpului de Jandarmi», București